

דיני ממונות בשלשה פרק ראשון סנהדרין

עין משפט
נר מצוה

מסורת הש"ס

עב א ב מ"י פ"ד
מלכות סנהדרין
הלכה ג ע"כ ע"כ:

רבינו הנאל

דחא מתחלה כוללה כי
הרדי יתבן ולא רדיי וני
עד דתבנש כוללה
ויתובי עליה רעולא מיתה
דתיא ותיא תבעו ממון
בני תבעו נפשות כבי
שבטלא לרבא הכי קמי
המהו וייתשו לפני הכי
הבעו נפשות תחלה
בשאלה נפשות תחלה
ואתנשו כי (שלישה)
א"ג רביל דנו לי דיני
סמכות כיון דתבנשו
בתחלה א"ג יאבדו לא
דיני אפילו סמכות אלא
כ"ג קימא לינלא תריק
רבא מתירא כנון שיהיא
הבעו ע"מ שיתנה
ועצאו והיסין בא לגבות
ממון מבעל בשלשה
ובמקום דאיכא תביעת
נפשות כ"ג אביי אמר
כ"ג רבי עילא חיישין ללעו
וכנון שלא תהוי ביה (כ"ג)
עלמא חיישין ללעו וכנון
שלא תהוי ביה בארז
מיתה נהגת אלא תהוי
ב"ח ס"ר מאיר סבר לה
כ"ג יהודה דאמר אנה
נהגת עד שידעוהו
בארז מיתה נהגת וכוון
ואזן שם דין מיתה ג' דיי
ואתנשו סברי כיון שהררי
בה בפינת ביר דיי הלך
דיני נפשות הן כ"ג. ע'
דרב ספא ודרב אשי

רבה אמר רביע' כו' בגון דאיכונף ב"ג א"מון דיני נפשות. שהביא
האב עדים לאימוס (ו) עדי הבעל ולא הספיקו לקבלם עד
לדאבדור מתמת אונס או מתמת ספק או להקביל פני המלך או למדינת
עגלה ערופה וינשאר רק שלשה ואין לומר שקיבלו ואח"כ יאבדור דלא
א"ש דונו לי מיתה: **ביתרבי ב'**

בש"טא רבה תבעו פסון תחלה.
כלומר דלא איכונף לדיני נפשות:
והביא האב עדים והוימוס.
קודם גמר הדין להשמת
ליכא מיתה בזוממין צא לגבות ממון
נ"ג לוכא למיחש ללעו שמה יבואו
עדים אחרים ויעטרבו להסוף דיוון
דהוזמו ואלו סקדי שקרי ניטו ונמקוס
דאיכא נפשות כלומר שיכול לבל
לדי נפשות של החמו אלא הוכחו
כ"ג ותבעו נפשות הי"פ תבעו
ממון שיכול ללא לדי נפשות ויתא
לפשוט ללעו הו' הא דלייטרין
לאצי למימר ד"ע חוששין ללעו
דכלה סוגיא איירי כשהיחשו עדי
הבעל או לא כונון עדותן ומשום
דחוששין ללעו הו' כ"ג לנשן דאיכא
ששא ללעו (ו) שייכא מיתה בתהרא
סתם דשמה יעטרבו להסוף אבל
לפירוש הקונטרס הכי נמי הוה מני
למימר ד"ע אין חוששין ללעו א"פ
וקמיפליג בפלוגתא דרבי יוסי בר יהודה
"ורבנ דתניא ר' יוסי בר יהודה אומר ר' חבר
א"צ התראה י"פ שלא יתינה התראה אלא
להברין בין שוגג למזיד רב אשי אמר כגון
דאחרו

ומכ"ל אצטו ממון כו'. גרייחא היא: **תבעו ממון סהילא.** דלא צא
לדון בעדים אלא על פיו ולהספידה כמזבה מודיין דבשלשה: **תבעו**
נפשות סהילא. דאמר להביא עדים: **אפילו ממון.** כגון אם לא מלא
עדים ואמר דונו לי מיתה להספידה כמזבה אע"פ זענין עשרים
ושלשה תבעו כבוד ראשונים: **אלא**
לעולא. דאמר רבנן תבעו ללעו חיישי
שמה ישמעו עדים ויבואו תבעו
ממון בשלשה היכי משכחת לה לעולם
עשרים ושלשה לרצנן זענין משום
דחוששין ללעו: **והוימוס.** דחז' ליכא
למיחש ללעו דלייגלי מילתא דהאני
סקדי סמיך והני סקדי שקרי ניטו
ואפילו להספידה כמזבה לא מהיימוס
דמשעתא כתר סקדי שקרי קא מהדר
וסקרי קמשקר ובעי למיחש מהא
סלע לאז ולו תהיה לאשה ותבעו
ממון דקאמרי רבנן תביעת מהא
סלע שחא טובע קאי והכי קאמר
צא האז לגבות ממון מצעל שנמלא
כבר שקנן בשלשה דהמנה אחריתי
היא ואפילו כבוד ראשונים ליכא
למימר האז דדייחא תביעת מהא
דמיעיקא צעל הוה תובע והשאת
אז קא תבע: **ובמקום דאיכא דיני**
נפשות. כלומר כל היכא דאיכא
למיחש לנפשות וכוון בתחילת הדין
אפילו אין לו עדים י"פ לחוש שמה
ישמעו ויבואו עדים עשרים ושלשה
צע. ואית דמפרשי כל תביעת ממון
דהא שמתתא אמנה כסף דלא
תבע לבעל ואי אפשר לומר כן דהא
לא מחייב צעל מהא סלעים א"כ
הביא עדים והחמו דכל זמן שלא הביא עדים נאמן חף להספידה
כמזבה דכפרישית לעיל (ש"ס) וחי כשהומנו עדיו מיירי מתניין חז' ליכא
למימר חוששין ללעו ועוד מדגרסינן בתירוצא דרב חימא בר אבין צא
לגבות ממון מצעל דפרשי דרבי חימא להאי תבעו ממון אמנה סלע
מכלל דעד השתא הוה שמעינן תבעו ממון אבעל ואיחו תבע להספד
כמזבה: **א"כ אמר.** חי צעל הביא עדים דכולי עלמא חוששין ללעו
ויענין עשרים ושלשה דילמא שמעי סקדי ואחו ותבענין עשרים
ושלשה כרישא אפילו ממון עשרים ושלושה דחוששין לכבודן של
ראשונים. והכא בפלוגתא דמתניין כגון שהביא עדים בתחילת
הזמנתו לדין דחז' ליכא למיחש (ב) סקדי אחריתי והני אמרי באפי
מתא דהתרו כהי מיתה סתם ולא הויירו לה סקיילת לדין נערה
המאורסה רבי מאיר סבר חז' ליכא הכא דיני נפשות ובהני
שלשה סגי למדין דיני ממונות דכמזבה דכי נמי ייחמו ישלם
מהא כסף ורבנן סברי כיון דאתרו בה מיתה דיני נפשות איכא
ומיקטלא והאי סנה הוא וכו' וברייתא דקתיא לרצנן תבעו ממון
בשלשה דמתרעה רב חימא בר אבין: **ושאר כל חייבי מיתוס כו'.**
גבי תמית קאי דרשמנא אמר (דברים ג') לא תחמוול ולא תכסה
ונראה גלי התראה על ידי הכמות עדים: **עדה.** כ"ג: **ועד**
שיודיעוהו. עדיו כשעת התראה שהיא חייב מיתה צבית דין אם
יעבור עבירה זו ומיחיה אע"ג דלא מוכרי ליה איחז מיתה התראה היא
ומחייב כרצנן: **רב ספא.** כדאצי נמי סבירא ליה דחוששין ללעו
ולכבודן של ראשונים והכא דאמר רבי מאיר בג' כגון שהביא עדים
עמו בתחלת הזמנתו לדין ואמרו וכו' התרו בה לפי ששלשה
חבירה היא ולא הוזרעו להתרות בה רבי מאיר סבר חף על גב
דחבירה היא לא מיקטלא הלך לא לריכין לאינופי חז' עשרים
ושלשה אלא שלשה לדין דיני ממונות דכמזבה ורבנן סברי כרבי
יוסי בר' יהודה: **אלא לפסחין.** שלא יוכל לומר כבוד הייתי שמתר:
דאחרו

הגרות הב"ח
(א) ר"ש ד"ה אבי וכו'
(ב) מילתא ליהדי: (ג) חז"ק
ד"ה רבא וכו' לעי' הנפל:
(ד) ד"ה והכא וכו' לרצנן
דלמא חששא ללעו ד"ג
דסיבא מיתה: (ו) בא"ד
סהחישו אל"כ עדי האז
לעדי הכחשא בחכמה
גמורה וכו' ואפי' הו'
כ"ג אע"ג א"כ דיני
למיחש להדי אחריתי
מ"מ איכא למיחש
שמה יבוא עדי הזמנ
וידינו לעדי האב
שהביאשי לעדי הבעל
אי נמי דינש לבעל ב'
כתי עדים המכחישות
ואז' בבדיקות דאי
שפיר איכא למיחש להדי
כו' כ"ג א"כ א"כ ע"ד
מייסי: (ח) ד"ה חוששין
וי' שיהיאו הנפל:
(י) בא"ד דסיבא להבעל
הביא עדים שויתנה
והביא: (י) בא"ד כיון
דסברי ד"ע כ"ג ויתבת
רבנן תתחן:

מוסף רש"י

ושאר כל חייבי מיתות.
התראה דרשמנא אמר לא
תחמוול ולא תכסה עמו
ועדה ודברים
דחתרא. עדו עדימ' ללא
דוקא. דתמי' נמי עדים
ועדה קא נע', וכה דנתק
ושאר תשום התראה נתק
לה שסו).

הגרות הב"ח
(א) ר"ש ד"ה אבי וכו'
(ב) מילתא ליהדי: (ג) חז"ק
ד"ה רבא וכו' לעי' הנפל:
(ד) ד"ה והכא וכו' לרצנן
דלמא חששא ללעו ד"ג
דסיבא מיתה: (ו) בא"ד
סהחישו אל"כ עדי האז
לעדי הכחשא בחכמה
גמורה וכו' ואפי' הו'
כ"ג אע"ג א"כ דיני
למיחש להדי אחריתי
מ"מ איכא למיחש
שמה יבוא עדי הזמנ
וידינו לעדי האב
שהביאשי לעדי הבעל
אי נמי דינש לבעל ב'
כתי עדים המכחישות
ואז' בבדיקות דאי
שפיר איכא למיחש להדי
כו' כ"ג א"כ א"כ ע"ד
מייסי: (ח) ד"ה חוששין
וי' שיהיאו הנפל:
(י) בא"ד דסיבא להבעל
הביא עדים שויתנה
והביא: (י) בא"ד כיון
דסברי ד"ע כ"ג ויתבת
רבנן תתחן:

פלוגתא דמתניין בפלוגתא דבן זכאי דהשתא מוייא סס רע דרבי

מאיר דאמר בשלשה ב' תביעת מהא כסף דקבע אז ומויא שס
רע בעשרים ושלשה דרצנן היינו בחיוב מיתה האשה ולא תביעת
ממון דאין עדותן בטלה כהכחשא דתיק' לרצנן ועוד דמשמע דקאי
האז דאמר דכולי עלמא חוששין ללעו וחי חוששין ללעו כי אימכחו
נמי ליהוי כ"ג לרבי מאיר שמה יבואו עדים יעטרבו להסוף וחי
ויהיה לעו ומיחיה י"פ ליכש כדמיקו כגון דאימכחו בבדיקות איירי נמי
שהכחישו א"כ"ט' (ו) עדי האז הכחשא גמורה דהשתא לא מיקטלא נמי
לרצנן ואפי' הו' כ"ג דאיכא למיחש להדי אחריתי ואע"ג דהני
אחריתי נמי יהיו מוכחשין בבדיקות מ"מ מיקטלא לרצנן דהכחשא
דבדיקות לאו הכחשא היא ולר"מ הוה הכחשא ואין להקשות לפר"ט
לאצי ולכולהו אמוראי דלקמן דלא מייחבי מיתה לר"מ היכי מייחבי
ק' כסף הא קיי"ל בתנבות דלא מייחבי ק' סלע היכא דלא מני
למיני לדי חיוב סקיילת דאמר דפרק נערה (מכות דף מד'): המוילא
שס רע על הקטנה פטור כיון דלא מני דמיקיימא לא אמת היא
הדבר וסקלו ויש לומר דמהאי טעמא לא ממעטינן אלא קטנה
דלאו בת עונשין כלל אבל נראה דוחק מה שפירש ר"ת דהכחשא צלא
הזמה מחייב ק' סלעים וז"ל לפר"ט שהיא מותרת לבעלה כשלא
סונו עדותן א"כ שמת פטור כיון דלא הכי היכי מחייב ק' סלעים הכי
לא קרינן ציה (דברים כג) ולו תהיה לאשה ויש ללמוד מכאן דאי אתו
עדים ואמרו אמת פלוני ומה דבעי דרישה וחקירה לאוסרה על צעלה
וסבירא הוא דלא גרע מגזלות וחבולות ובידושלמי מלא רש"בא פלוגתא
דאמוראי דאיכא דמפרש פלוגתא לענין כמזבה דמפרש בקונטרס
ואיכא דמפרש לענין ק' סלע דמפרש רבינו חס:
חוששין א"עו וחוששין אבדורין ש"י ראשונים. אע"ג דחוששין
ללעו אחי נפקא לן במאי דחוששין לכבודן של ראשונים

(ה) שהביא הבעל עדים שזינתה והביא האב עדים והוימוס והיה דהוה
מני למימר אין חוששין לכבודן של ראשונים אבל אין לפרש
ומחוששין ללעו כ"ס דחוששין לכבוד של ראשונים דכמזבה מדרבא חדא מה ענין זה אלל זה ועוד דהא לעולא דחוששין רבנן ללעו
ולכבודן של ראשונים לא חיישין דהיכא דהבעל הביא עדים (ו) והביא האב עדים והוימוס אמרי רבנן צא לגבות ממון בג' ואל"ת אבי
ושאר אמוראי דלקמן היכי מוקמי שתבעו ממון בשלשה דלדידהו ליכא לאוקומי כגון שהביא הבעל עדים שזינתה והביא האב עדים
והוימוס דמקוי לעיל כיון דסברי (ו) רבנן דכולי עלמא חוששין לכבודן של ראשונים יש לומר דלדידהו תבעו ממון היכי שאלה התרו
בה כלל לדיכא מיתה אלא ממון ובקונטרס פירש דמוקי לה כרצא ורבי חימא שהביא הבעל עדים שזינתה והאב הביא עדים והוימוס
וליכא למיחש לכבודם של ראשונים דדינא אחריתה הוא דמיעיקא הוה צעל תובע ונראה דוחק:

בערה ועדים ובהתראה. ומסית נמי לרין עדה אלא משום דכתיב (במדבר לה) והלילו העדה ומסית אין מהספין זכותו שאין טועיין
למסית אבל לענין עשרים ושלושה דרשין מהאי קרא דלון סכרלא תלקן ב"ן מסית לשאר חייבי מיתות ועדים והתראה
נמי לרין במסית אלא משום שמכניעין לו עדים וגס אין מתרין זו כפירוש אלא אומרים לו היאך ניחא אבינו שנשמעים ונעבוד
ע"מ ואננים (ד' דמיתות לרין מיתות (לקמן דף טו): **באשה** חבירה. וכנון דאמר שבעל ומזר ובעל דאי לאו הכי מתוך
שאין הרגונו שיכולין לומר לאוסרה על צעלה צלא חף היא אינה נהגת כדאמרתיין בריש היו נדקין (לקמן דף טז).
דאחרו

מוסף רש"י
ושאר כל חייבי מיתות.
התראה דרשמנא אמר לא
תחמוול ולא תכסה עמו
ועדה ודברים
דחתרא. עדו עדימ' ללא
דוקא. דתמי' נמי עדים
ועדה קא נע', וכה דנתק
ושאר תשום התראה נתק
לה שסו).